

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1985/60

KARAR NO : 1985/94

ÖZET: Sıkıyönetim ilân ve faaliyetleri-
ile ilişkili olmayan ve 1402 sayılı
Yasa'ya 2354 sayılı Yasa ile eklenen
ek-4. madde kapsamına girmeyen suçlara
ait davanın Adli Yargı yerinde görül-
mesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Mustafa Karadayı ve arkadaşları

Ö L A Y : Sanıklardan Mustafa Karadayı'nın kapatılan Disk'e bağlı

Petkim İş Sendikası Genel Başkanı, Kâmil Deriner'in genel sekreter, Niyazi Kızılay'ın ise yürütme kurulu üyeleri oldukları, yurt dışında otomobil kaçakçılığı yapmak üzere teşekkül oluşturdukları, bu amaçla 1979 yılı Aralık ayı veya 1980 yılı Ocak ayı başlarında hep birlikte Federal Almanya'nın Hamburg kentine gittikleri, oradan bir adet 1976 model Wolsvagen marka minibus, 1 adet 1976 model, 1 adet de 1977 model Ford marka olmak üzere üç adet otomobili satın alıp Türkiye'ye getirdikleri, aradan bir süre geçtikten sonra Gümrük Tekel Bakanlığı'na başvurarak, bu araçların sendikanın üyesi olduğu ve merkezi Budapeşte'de bulunan ICPS adlı sendikal kuruluş tarafından Petkim İş Sendikası'na hibe edildiğini belirterek Gümrük vergi ve resimlerinden muaf olarak yurda ithalini istedikleri, bakanlıkça bu isteğin kabul edilerek otomobillerin vergi ve resimlerden muaf olarak ithaline karar verildiği ve gümrük idaresinde sanıklara teslim edildiği, sonradan Gümrük ve Tekel Bakanlığı Müfettişleri tarafından yapılan soruşturma sonunda otomobillerin adı geçen sanıklara satıldığının tesbit edildiği, böylelikle sanıkların 1615 sayılı Gümrük Kanununun 8/a. maddesindeki şartlar mevcut olmadığı halde, bu şartların mevcut olduğunu bildirerek yurda ithal yasaklanmış otomobilleri vergi ve resimlerden muaf olarak ithal etmek suretiyle teşekkül halinde kaçakçılık suçunu işledikleri iddiası ile 1918 sayılı Kanunun 27/1-3., 20., 33. ve 40. maddelerinin uygulanması suretiyle cezalandırılmaları Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığınca istenerek, haklarında 20.1. 1984 günlü, 1983/677 sayılı iddianame ile kamu davası açılmıştır.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askerî Mahkemesi; 3.4.1984 günü, 1984/17-52 sayı ile; sanıklara atılı suçun, vergi ve resme tabi olduğu halde, muafiyete tabi mal gibi göstermek suretiyle adı geçen sendika adına memlekete otomobil ithal etme şeklinde kendini gösteren faaliyet ve hareketlerinin, sendikanın faaliyetleri ile ilgili olduğu, bu nedenle bu davanın sendikal faaliyetleri ile ilgili haklarında açılan dava ile birlikte değerlendirilmesinin uygun olacağı, ayrıca İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askerî Mahkemesinde görülmekte olan davada uygulanması istenen cezanın işbu

davada uygulanması istenilen cezadan daha ağır bulunduğu, 1402 sayılı Yasa'nın 11/3. maddesi uyarınca davanın İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nde görülmesi gerektiği, gerekçesiyle dosyayı İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

Anılan mahkeme kararının temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 4. Dairesi 19.9.1984 günü, 1984/373-350 sayı ile; sanıklar hakkında yöneticisi oldukları sendikayı, illegal olarak yönettikleri iddiası ile açılmış ve görülmekte olan bu davanın İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askerî Mahkemesi^{de} bulunması, sanıkların kaçakçılık eylemlerinin bu sendikaların faaliyeti ile ilgili bulunduğu gerekçesi ile hükmü onanmıştır.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askerî Mahkemesi; 9.11.1984 günü, 1984/146-181 sayı ile; sanıklar hakkında yöneticisi oldukları Petkim İş Sendikasını TCK.nun 141/1. maddesi kapsamına giren yasa dışı örgüt haline dönüştürdükleri ve bu örgütü tanzim, sevk ve idare ettikleri iddiasıyla ve TCK.nunun 141/1-6. maddeleri gereğince cezalandırılması istemiyle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askerî Mahkemesine açılan kamu davasının konusu ile bu davadaki suçun, işleniş şekli, mahiyeti ve amacına göre adî bir kaçakçılık iddiasından ibaret olduğu, sanıkların kaçakçılık suçunun sendika yararına işledikleri kabul edilse dahi, kaçakçılık eyleminin TCK.nunun 141/1. maddesinde ifade edilen amaca yönelik eylemlerden olmadığı ve mahkemede görülmekte olan davada delil olma niteliği dahi bulunmadığı, ayrıca 1918 sayılı Yasa'nın 58/2. maddesinin davaların birleştirilmesine engel olduğu, bu nedenle de mahkemenin görevi dışında kaldığı ve suç yeri itibarıyla Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'nin yetkisi dahiline girdiği,

Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesi; 23.1.1985 günü, 1985/22-6 sayı ile; sanıklara atılı suçun, yasa dışı örgütü güçlendirmek amacı ile işlendiği bu nedenle de sıkıyönetim askerî mahkemesinin görevine girdiği,

Gerekçeleriyle görevsizlik kararı vermişlerdir.

Böylece, her iki mahkemenin kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde belirtilen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuş olmakla dosya Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığının 18.4.1985 günlü, 1985/778 Müt. sayılı müzekkeresi ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi, Ceza Bölümü, Servet Tüzün'ün Başkanlığında, Y. İsmet Ayer, Mebrure Gözdemir, A. Mazhar Akman, Necati Karakış, Ergun Argon ve A. Vahap Özaslan'ın katılmaları ile yaptığı 20.5.1985 günlü toplantıda, geçici raportör Hakim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler, okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yar-

dımcı Durmuş Ganioglu ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Sezai Aydınalp'in Adli Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Sanıklara atılı suç, İstanbul ve Ankara İllerini de kapsamına alarak 13 ilde 26.12.1978 günü ilân edilen sıkıyönetimden sonra, 1979-1980 yıllarında işlenmiştir.

Olay, Petkim iş sendikasının genel başkanı, genel sekreteri ve yürütme kurulu üyesi olan sanıkların, 1979 yılı Aralık ayı veya 1980 yılı Ocak ayı başlarında Federal Almanya'nın Hamburg şehrine giderek bir minibüs ile iki adet otomobili Türkiye'ye getirip hibe edilmiş gibi göstermek suretiyle gümrük vergi ve resimlerinden muaf olarak yurda sokmalarından ibarettir.

Suçun, sıkıyönetim ilânından sonra işlenmesi nedeniyle görevli yargı yerini belirlemede 1402 sayılı Yasa'nın 15. maddesinin gözönünde tutulması, öncelikle eylemin sıkıyönetim ilân ve faaliyetlerine ilişkin bulunup bulunmadığının saptanması gerekir.

Sanıklara atılı gümrük vergi ve resimlerini ödememeye ilişkin eylemin, sıkıyönetim ilân ve faaliyetlerine ilişkin olarak işlendiği konusunda herhangi bir somut kanıt dosyada rastlanmamıştır. Bu bakımdan sanıklar hakkında, yöneticisi oldukları Petkim iş sendikasını yasa dışı örgüte dönüştürmek suçundan dolayı TCK.nun 141/1-6. maddesi uyarınca açılmış bir davanın İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askerî Mahkemesi'nde derdest bulunmasının, gümrük vergi ve resimlerini ödememek biçiminde oluşan ve sıkıyönetim ilân ve faaliyetlerine ilişkinliği saptanamayan suçun da aynı yargı yerinde görülmesini gerektirmeyeceği kuşkusuzdur.

Öte yandan, kaçakçılık suçlarının 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri kapsamında girmemesi halinde, bunların miktar ve boyut itibariyle devlet güvenliğini ihlâl edici nitelikleri nedeniyle sıkıyönetim askerî mahkemelerinin görev alanına sokulmasında yarar görülmesi sonucu, 1402 sayılı Yasa'ya 2354 sayılı Yasa ile eklenen ek-4. madde kapsamında olup olmadığının araştırılması gerekir. Anılan maddeye göre bir kaçakçılık suçuna sıkıyönetim askerî mahkemelerinde bakılabilmesi için, 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri kapsamına giren kaçakçılık suçlarına ilişkin ve yukarıda açıklanan görev hükümleri saklı kalmak ve aynı yasanın 13. maddesindeki zaman kaydına tabii olmamak üzere suçun:

a) Devletin; siyasî, veya malî veya iktisadî veya askerî veya idarî güvenliğini bozacak nitelikte bir kaçakçılık suçu olması,

b) Sıkıyönetim Askerî mahkemelerinin görevine giren suçları işleyenlerin fiillerine iştirak halinde olmasa bile, bunlara herneşekilde olursa olsun yardım et-

tiği anlaşılan sanıkların işlediği bir kaçakçılık suçunun bulunması gerekir.

Anılan maddenin konuluş amacı, gerekçesi ve metni bir arada değerlendirilerek, atılı suçun devletin iç ve dış güvenliğini tehdit edecek derecede olup olmadığına bakılacaktır. Bu yapılırken kaçakçılığın ek-4. madde de yazılı boyuta ulaşmış ulaşmadığı konusu yalnızca maddi değerinin esas alınması ile değil, dava konusu eylemin icra edilmesinde öngörülen gaye, kaçırılan eşyanın ve eylemin niteliği ve miktarı da gözönüne alınmak suretiyle devletin siyasî, malî, iktisadî, askerî veya idarî güvenliği yönünden doğurabileceği tahlike ve zararın boyutlarının saptanması gerekir.

Dava konusu üç otomobilin cif kıymetlerinin toplamı olarak 579.780 TL., gümrüklü kıymetlerinin ise toplam olarak 1.929.580 TL. olduğu gözönüne alındığında, bu miktarın devletin siyasî ve malî güvenliğini bozacak boyut ve ölçüde olmadığı görülmektedir. Kaldı ki eylemin niteliği, suçun işleniş şekli, suçtan zarar görene verilecek zararın ve yaratılan tehlikenin ağırlığı, kastın yoğunluğu, kaçırılan eşyanın niteliği gibi unsurlar da gözönünde tutularak ve dava konusu olayın tüm yönleri ele alınarak sanıkların eylemleri değerlendirildiğinde, bunun devletin ek-4. madde de belirtilen siyasî, malî, iktisadî, askerî veya idarî güvenliklerinden hiçbirisini sarsacak nitelikte olmadığı kabulü gerekir.

Bu durumda, davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğinden, Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre, Adli Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 23.1.1985 günlü, 1985/22-6 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 20.5.1985 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan

Servet Tüzün

Üye

Y. İsmet Ayer

Üye

Mebrure Gözdemir

Üye

A. Mazhar Akman

Üye

Necati Karakış

Üye

Ergun Arğan

Üye

A. Vahap Üzaslan

14.6.85

i/ç